

Govor župana Mestne občine Nova Gorica Sama Turela na osrednji slovesnosti ob občinskem prazniku s slavnostno sejo mestnega sveta in podelitvijo nagrad Mestne občine Nova Gorica za leto 2023; petek, 8. september 2023, ob 20. uri v SNG Nova Gorica

Spoštovani,

nocoj pred vami prvič stojim v vlogi župana, počaščen za zaupanje, ki ste mi ga izkazali ob koncu preteklega leta. V vlogi, ki me navdaja s ponosom, a na kateri ostajam ponižen zaradi odgovornosti, ki jo prinaša. Zavedam se, da smo, zaradi priložnosti in hkrati izzivov, povezanih z naslovom Evropske prestolnice kulture v letu 2025, na nek način na prelomnici. Možnosti, ki nam je bila dana, da se kot mesto, kot občina, kot Goriška, z vsemi našimi znamenitostmi in bogatim kulturnim življenjem predstavimo najširši javnosti, ne smemo in ne bomo zamudili. Kot ne bomo zamudili priložnosti, da naslov izkoristimo za razvoj in napredek naše občine. Ko se ukvarjam s temi vprašanji, mi misli včasih uidejo v preteklost. V obdobje, ko so mladi v delovnih brigadah z žuljavimi rokami vihteli lopate. Ko je moja nona kot mlado dekle kuhala v brigadi in bila med tistimi, ki so z iskro optimizma v očeh in željo po napredku pred tri četrtoletja postavili temeljni kamen za prvi stanovanjski blok in nato zgradili Novo Gorico. Prepričan sem, da so se prelomnosti trenutka, ki ga živijo, zavedali tudi takrat.

Vsi, ki dihamo z mestom in občino se najbrž pogosto spomnimo preroških besed, da naj bi zgradili nekaj velikega, lepega in ponosnega, nekaj kaj bi sijalo preko meje. Besed, ki so bile izrečene v političnem smislu, za namen izgradnje Nove Gorice. Aktualne so še danes, ko jih razumemo tudi kot željo po razvoju, po moči znanja in ustvarjalnosti ljudi našega prostora. Parafraziral jih je tudi arhitekt Edvard Ravnikar, ki je zasnoval Novo Gorico. V današnjem času se o besedah sijati preko meje lahko sprašujemo tudi drugače. Sijati čez, sijati navzgor, sijati v nas same ali sijati skupaj z Gorico, povezani, brezmejno, kar je v srčiki slogana Evropske prestolnice kulture 2025. Čas je, da

presežemo delitve in izolacije, čas je, da razumemo sodelovanje in skupno rast ter se zavemo, da ni potrebe, da sijemo čez drugega. Pri tej rasti je ključen občutek do prostora in izbira naprednih idej, tehnologij in rešitev. Če bomo skušali ustvarjati že videno in običajno, ne bomo mogli nikoli voditi, biti napredni, biti samooskrbni in trajnostni.

Evropska prestolnica kulture 2025 je priložnost. Za obe Gorici, za Slovence, Italijane, Furlane in vse priseljence, ki živijo na našem skupnem območju. Lahko pomeni bistveni napredek v izboljšanju kvalitete življenja in infrastrukturnih pogojev obeh mest. Ob prevzemu županskega mandata pred dobrega pol leta sem se soočil s stanjem, ki sem ga na področju evropske prestolnice kulture prejel od predhodnika. Zadal sem si nalogo, da skupaj z upravo in Evropskim združenjem za teritorialno sodelovanje EZTS GO ter v sodelovanju z državo izpeljem posege, ki bodo uresničljivi do leta 2025, ki bodo sloneli na strokovnih rešitvah in soglasju vseh vpletenih in ki bodo na stičišču obeh mest ustvarili prostor srečevanja, povezovanja in kulture. Ker sem po naravi realist, se dobro zavedam, da si dve leti pred naslovom EPK 2025 ne moremo privoščiti neuresničljivih vizij in neoprijemljivih sanj. Preveril sem, kaj je mogoče v dveh letih dejansko narediti, saj si nikakor nisem želel ustvarjati projektov, ki ne bodo uresničeni. In to ob dejstvu, da imamo v Novi Gorici zares ves čas izjemno podporo s strani države. V veliko pomoč pri čezmejnih stikih in tudi razširjanju pomena Evropske prestolnice kulture pa so Slovenci v zamejstvu, saj je njihovo delovanje pomemben vezni člen v čezmejnem prostoru.

V novogoriški mestni občini in Evropskem združenju za teritorialno sodelovanje EZTS GO skrbimo zlasti za infrastrukturne projekte EPK. Proces, s katerim smo prišli do predlagane rešitve ureditve Trga Evrope, je bil zahteven, kot je lahko zahtevno usklajevanje pričakovanj, ambicij in idej ob snovanju rešitev na točki, kjer se sooča veliko različnih pogledov ter kulturno zgodovinskih vprašanj in administrativnih postopkov. Ne smemo pozabiti, da je v primeru urejanja skupnega trga in nasploh čezmejnega prostora potrebno upoštevati zakonodajo in postopke dveh držav. Pot vsekakor ni

bila premočrtna, a ne glede na to, je doseženo plod širšega soglasja med vsemi vključenimi in nenazadnje rezultat možnosti, ki jih sam prostor omogoča. Območje ob meji bo prvenstveno zasnovano kot zeleni prostor, kraj srečevanja in združevanja ljudi obeh Goric in širše. Trg Evrope bo med EPK 2025 eno glavnih prizorišč, predvsem pa trajni simbolni in fizični element povezovanja dveh Goric.

Zato je pomembno, da se trg močno »odpira« in razširja v prostor. Na osi sever jug se v prehajanjih v zeleni koridor dodatno ozelenjuje, postavljena bo urbana oprema ter elementi vode. Osrednji del trga bo še naprej zaznamoval mozaik. Trg bo na novo tlakovan in opremljen s potrebnimi priključki in dostopi za organizacijo raznovrstnih dogodkov.

EZTS GO že pridobiva ponudbe za izvedbo prenove. Je pa prenova trga zgolj ena od investicij v tem območju, kjer se, tudi v sodelovanju z državo, odvijajo vzporedni projekti prenove območja železniške postaje in samega postajnega poslopja z umikom tovornih tirov, ureditvijo podhoda za pešce in kolesarje, preureditvijo objekta bivšega SVTK-ja, prenovo Raz-skladišča, dokončanjem Rafutskega parka in drugimi.

Vse to bodo prizorišča projektov Evropske prestolnice kulture, ki bodo urejena do začetka leta 2025, nekateri povezani projekti pa se bodo nadaljevali še po letu 2025. Med dolgoročne učinke Evropske prestolnice kulture lahko prištejemo tudi umeščanje vsebin Univerze v Novi Gorici v območje ob meji in prenovo Vile Rafut v letu 2025. Izjemno sem namreč zadovoljen, da nam je uspelo s strani države prejeti zagotovilo za 4,9 milijona EUR kohezijskih sredstev za obnovo te edinstvene vile.

In tu bi se rad vrnil na eno od izhodiščnih idej Evropske komisije, ki podeljuje naslov Evropske prestolnice kulture zlasti tistim mestom, ki prepoznajo šibke točke ter degradirana območja in jih s pomočjo procesa EPK ovrednotijo in izboljšajo. Nova Gorica kot mesto na zahodni meji, periferiji, na obrobju, dolga leta kot del razvitega zahodnega dela Slovenije investicijsko ni bila deležna večjih vlaganj s strani države. Z osvojitvijo naslova EPK, katerega novogoriško kandidaturu je prvi začel sedanji minister

za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon, si je Nova Gorica pridobila vlaganja države in investicije, ki si jih zasluži. Poleg že omenjene prenove Laščakove vile, prenove območja novogoriške železniške postaje, naj navedem še amfiteater Slovenskega narodnega gledališča v Novi Gorici, in načrtovano gradnjo preko 400 stanovanj na območju Majskih poljan.

Nova Gorica in z njo celotna mestna občina pa ne bo pridobila zgolj to: mesto v povezavi s sosednjo Gorico postaja vse bolj priljubljeno prizorišče številnih odmevnih mednarodnih in domačih dogodkov, kot npr.: Svetovnega čipkarskega kongresa, Svetovnega prvenstva šolanih psov, Državnega prvenstva v gasilski orientaciji, Letnega srečanja častnih konzulov Republike Slovenije v tujini, Dnevov slovenskega turizma 2023, 70. Gostinsko – turističnega zbora Slovenije in Dneva slovenskih arhitektov. Postajamo vse bolj zanimivi za turiste in obiskovalce, kar beležijo tudi v Javnem zavodu za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina. K temu prispevate prav vsi, ki se po svojih najboljših močeh trudite, da bi bilo naše okolje še bolj zanimivo, lepše in prijazno. Tu mislim na različne institucije in združenja, društva, klube, posameznike in krajevne skupnosti, ki sooblikujejo naš prostor, ki prav zaradi njih diha drugače. Veliko sem na terenu, med ljudmi in delo, ki ga opravljajo v prid skupnosti, navdušuje in napaja z optimizmom. V naših krajih se lahko pohvalimo z vedno več kolesarskimi potmi, ki so čezmejno povezane, s številnimi prireditvami po vaseh in podeželskih krajih, aktivnostmi kulturnih društev in združenj. Pravzaprav me prav nič ne preseneča dejstvo, da ima Komisija mestnega sveta za nagrade, priznanja in odlikovanja vsako leto težko delo, ko izbira nagrajence. To odraža bogato aktivnost in željo naših ljudi, da spremenijo nekaj na bolje, da nekomu polepšajo dan, da ohranjajo našo bogato kulturno in naravno dediščino, da so inovativni in razvojno usmerjeni. Ob tej priložnosti se vsem, ki si za to prizadevajo, iskreno zahvaljujem za njihov trud in vloženo delo, posebej pa seveda letošnjim občinskim nagrajencem.

Naj ob prazniku posebej izpostavim tudi naš ponos – Primorski tehnološki park, ki je s svojim delom prepoznaven ne samo v domačem ampak tudi v mednarodnem prostoru. V njegovi

sredini se rojevajo start up-i, nova podjetja, opolnomočijo se mladi in vsi tisti, ki želijo zagnati svoje podjetje, kar dolgoročno pomeni tudi nova, kvalitetna delovna mesta. Posebej se ob prazniku zahvaljujem vsem gospodarstvenikom v občini, kajti razvoj občine je v veliki meri odvisen prav od njih. Lokalna skupnost gospodarstvu lahko pomaga na način, da mu nudi dobre prostorske pogoje za razvoj s komunalno opremljenimi območji. V Poslovno-ekonomski coni Nova Gorica - Kromberk bomo v kratkem objavili še drugi razpis za prodajo preostalih zemljišč. Območje nekdanje SIE v Solkanu bomo po letu 2025 namenili visokotehnološkim podjetjem, ki ne bodo obremenjevala okolja. Na območju nekdanje tovarne Meblo pa želimo pridobiti ceste in urediti komunalno infrastrukturo, ki bo služila podjetnikom in omogočila nadaljnji razvoj. Cone ne želimo prepustiti stihiji, ampak jo dolgoročno urediti.

Ker je letos leto številnih vremenskih ujm, se želim ob prazniku posebej zahvaliti našim gasilcem, ki v vsakem trenutku nesebično priskočijo na pomoč. Tudi tokrat so se izkazali v Čepovanu in Lokovcu, pomagali so tudi na drugih območjih občine, ki jih je prizadela zlasti toča. Ob tem naj spomnim na naše odlične enote civilne zaščite, humanitarna društva in pomoč policije. Ponovno se izkazuje, da skupaj zmoremo. In posebna pohvala tudi mojim sodelavcem iz občinske uprave, ki so v avgustu zavihali rokave, vzeli dopust in se s polnim avtobusom prostovoljno odpravili v Nazarje, kjer smo pomagali odstranjevati hude posledice poplav. Torej tisti »občinarji«, kot jih včasih slabšalno tudi kdo pokliče, so pokazali in dokazali, da imajo srce.

Ker se v Novi Gorici v prazničnem obdobju veliko dogaja, vas že jutri skupaj z Radiom Robin vabim na največjo zabavo v mestu – Robinovo zabavo in tudi na Festival godbenišтва na Goriškem, ki bo potekal po celi občini, zaključil pa se bo ob 19. uri na travniku pred Občinsko palačo. V nedeljo pa ste vabljeni na Sabotin, kjer bo letošnji občinski nagrajenec, Društvo soška fronta 1915 – 1917, v sodelovanju z mestno občino ob 9. uri predstavilo vojaško življenje med 1. svetovno vojno z menjavo in prodajo vojaških starin.

Nocoj je čas za praznovanje. Je trenutek, ko moramo preseči vse, kar nas oddaljuje in združiti moči zato, da nam bo uspelo. Preseči moramo negativizem, ki ga je žal vse preveč.

Prepričan sem, da bistvo in vsebino življenju daje pozitivna misel, občutek skupnosti in bližina sočloveka. Da sta veselje in sreča rezultat visoke kvalitete bivanja med optimističnimi ljudmi.

Zato kot župan vsem nam, ob zavedanju trenutka, ki ga živimo, želim, da bi v naših očeh še bolj zažarela iskra optimizma, taka kot je sijala tistim, ki so gradili Novo Gorico.

Lep občinski praznik vsem.